

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

Capitvlvm LIV. Dudum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

elusus, aut etiam voluntariè secum admissis (iuxta ea quæ dixi in eod. c. cum Vintonienſis not. 3.) inchoare nolit, tum electione de persona digna statim, siue incontinenti promulgare debent, vti colligitur ex c. cum post 46. vbi DD. communiter docent, quòd processus electionis sine interruptione peragi debet; id quæ annotauit Gl. hic communiter recepta ver. postmodum, & explicat Abb. hic. n. 6. & Innoc. in princ. huius c.

IV. Si pars minor Capituli electionem de persona digna priùs promulgasset, ea ex subsequente electione facta ab altera parte de persona indigna, confirmationem aut valorem non acciperet, prout ex communi hic notauit Ioann. Andr. Imola n. 8. Anton. n. 6. Abb. n. 5. & sumitur ex c. auditis 29. hoc tit. vbi dicitur, quòd ex post facto non potest conualeſcere, quod ab initio nullum fuit. At verò electio, quippe à minore Capituli parte facta, priùsquam alij plures numero electione formata priuatione contraxerant, penitus irrita fuit: Ergo conualeſcere aut confirmari non potest, si electio aliorum de persona indigna sequatur,

NOTANDVM II. Electio, aut similis actus, qui ipso iure irritus est, interdum dicitur à Superiore irritandus, aut cassandus, id est, irritus denunciandus, vti aperte etiam ex hoc c. colligitur.

CAPITVLVM LIV.

Dudum.

PARAPHRASIS.

Rhotomagensi ecclesia vacante, Canonici in vnum cõuenientes Decanum suum in Archiepiscopum elegerunt: Sed Archidiaconus & alij quidam se electioni opposuerunt, ad sedem Apostolicam accedentes; ex altera etiam parte misso Procuratore, qui causam eligentium defenderent. Archidiaconus inter alia obiecit electo, quòd post Concilium Lateran. sub Innoc. III. (in quo c. 13. cautum erat, vt, qui curatum beneficium accipit, eiusmodi priùs habitum, tanquam ipso

iure vacans, dimittere debeat, alioquin vtroque priuetur) ipse Archidiaconatus Ambianensem obtinuerit, & cum eo plures ecclesias parochiales, quas ante Conciliũ obtinuerat, retinere præsumpserit, imò ecclesias illas, dimisso Archidiaconatu, adhuc retineat. In quo facto eius plura delicta concurrunt; videl. statuti generalis Concilij transgressio, vitium cupiditatis (quod ipse in alijs reprehendere debebat) ex beneficiorum pluralitate contractum: quasi furtum & rapina, ex contrectatione beneficiorum ad se non pertinentium, quippe quæ ipso iure, post adeptionem alterius vacabant: Denique deceptio animarum, quarum curam gerere præsumpsit, cum tamen eã priuatus esset. Ex altera verò parte stans Procurator eorum, qui Decanum elegerant, tametsi dictam beneficiorum pluralitatem confiteretur, excusauit tamen, literis exhibitis, quòd à Rhotomagensi Archiepiscopo talis illi concessio facta esset: Verum cum hanc excusationem friuolam indicasset Pontifex Gregor. IX. mandauit quibusdam à se delegatis, vt, si constaret, dictum Decanum parochiales ecclesias, post Archidiaconatum, curam animarum habentem, receptum tempore electionis suę retinuisse, neque Sedis Apostolicæ super ea re dispensationem exhibere posset, electionem eius Apostolica auctoritate cassarent. Coram his itaque iudicibus delegatis partes comparuerunt, atque præstito iuramento de veritate dicenda, positiones & responsiones hinc inde fecerunt: Deinde verò Iudices, non obstante, quòd Decanus prætextu quorũdam granaminũ ad Sedem Apostolicam appellaret, eius electionem irritarunt, & Ceno-manensem Episcopum ecclesiæ Rhotomagensi prouiderunt. His intellectis, Pontifex respondit, processum horum Iudicũ irritũ esse; quia licet corã ipsis positiones & responsiones super pluribus articulis factæ sint, nulla tamen litis cõtestatio: Quare ea coram ipso Papa controuersia de Decani electione agitata fuit, atque facta
litis

litis contestatione, præstitoque à partibus iuramento de veritate dicenda, Decanus confessus fuit, se post adeptum Archidiaconatum ecclesias parochiales tempore electionis suæ retinuisse; sed excusavit factum, quòd non crederet Archidiaconatum curam animarum habere. Sed cum idem Decanus in iudicio confessus fuerit, quòd Archidiaconus Ambianensis césuras ferre, & absolvere, ecclesias interdicere, visitare item & inquirere, ac procuraciones ratione visitationis recipere soleret, satis constat, quòd curam animarum habeat. Deinde et si Archidiaconatus curam animarum annexam non haberet, tamen negari non potest esse personatum, de quo similiter, vt de curato beneficio statutum est, vt per alterius eiusmodi beneficii affectationem vacaret. Neque iuuat Decanum, quod asserit, à Sede Apostolica se priuilegium siue dispensationis gratiam accepisse; quia in eius imperatione falsitatem suggestit, & veritatem suppressit, & ita quidem, vt si falsitatem non dixisset, nec veritatem tacuisset, gratiam eam non accepisset. Suggestit enim ipse, parochiales ecclesias canonicè se obtinuisse; quod falsum erat: cum nemo duas parochiales ecclesias obtinere possit, nisi vna alteri vnita sit; vel vnã habeat in titulum, & alteram commendatam habeat: quod tamen hic non accidit. Præterea dum asserbat, ex personatu seu Archidiaconatu tenues se redditus percipere, tacuit, quòd ex alijs ecclesijs plures redditus habeat: Tacuit etiam, quòd præter ecclesias illas parochiales, plura alia beneficia ecclesiastica diuersis in locis possideret: Non autem fuit intentio Pontificis, in tot beneficijs, præsertim curam animarum habentibus dispensare: sed nec intentio eius fuit aliquid de nouo concedere Decano, sed tantum, vt eo tempore habita licitè retinere posset. Tandem itaque cum videret Decanus aliud non superesse, quàm vt sententia contra ipsum pronunciaretur, tam iuri (si quod haberet) quàm litij spontè ces-

sit: quàm cessionem Pontifex admittendam esse duxit.

SYMMARIUM.

1. Secundum ius civile in causa populari non licet per procuratorem agere, sed solum excipere ac defendere.
2. Nemo potest plura beneficia curata, vel plures personatus siue dignitates simul obtinere in titulum absque sedis Apostolica dispensatione, sed ipso iure prius habitum beneficium vacat, vel si retinere beneficium illud presumpserit, et tunc priuandus est.
3. Mala fidei possessor, siue qui beneficium aliam rem ad se non pertinentem iniurè possidet, quasi furum aut rapinam committit, vti & si iniuste fructum percipiat.
4. Qui beneficium curatum mala fide administrat, decipit animas, quarum curam gerit.
5. Si populus probabiliter ignoret defectum, v. g. quòd curatus sit, & hic defectus contigerit interueniente auctoritate Superioris, acta eius valent; si cùs est; eà non interueniente. Idem est, si legitime promotus potestate eà priuatus est, & priuatio publice ignota sit, valebunt eius acta, non item, si de illa priuatione publice constet. Intrusus est, qui ab initio sine canonico titulo possessionem beneficii accepit.
6. Qui plura beneficia præsertim curata, aut personatus cum abundantia reddituum possident, plerumque non sunt tui in conscientia.
7. Pontifex concedens alicui, vt plura beneficia habeat, quorum vnus aut aliqua ob abundantiam reddituum, aut affectationem alterius incomparabilis dimittere debebat, simul retinere possit, intelligi debet de ijs, quæ canonicè obtenta sunt.
8. Ante sententiam latam litigãs liti cedere potest. Cedens autè liti censetur etiã iuri suo cedere, si quod ei competeret.
9. Beneficium ecclesiasticum non canonicè possident

possidens grauiter peccat, & peccans reuincendo plura beneficia curata, aut plures personatus, ipso iure illis priuatus est, & ad ordines, aliudque beneficium quodcumque inhabilis existit.

NOTANDUM I. Licet secundum ius civile in causa populari, id est, quæ publicum commodum principaliter spectat, per procuratorem agere non liceat, sed tantum excipere ac defendere, l. licet 42. ff. de Procurator. tamen in hac causa, quæ quodammodo popularis est, quia tuetur ius publicum ecclesiæ, non prohibetur vnus, vel plures Capitulares per procuratorem impugnare electionem de aliquo non canonicè factâ, vti ex hoc c. apparet, & annotauit Innoc. hic n. 1. Ratio est, quia etiam in populari actione per procuratorem aliquis agere potest, si eius etiam propriè interfit, ita vt ipse ante alios ad agendum seu accusandum admittendus sit, prout constat ex cit. l. licet, iun. Gl. ver. multo magis, & l. 3. ff. de sepulchro violato.

NOTANDUM II. Nemo potest plura beneficia curata, vel plures personatus suæ dignitates simul obtinere in titulum, absque Sedis Apostolicæ dispensatione: sed ipso iure prius habitum beneficium vacat, cum beneficiarius alterum assecutus est: si autem retinere illud presumpserit, vtroque in poenam priuandus est. Ita hic dicitur ex Concil. Lateran. sub Innoc. III. prout refertur etiam in c. de multa 28. de præb. Videri possunt quæ copiosè docui in Theol. moral. lib. 4. tract. 2. cap. 8. assert. 2. & 3.

NOTANDUM III. Malæ fidei possessor, siue qui beneficium, aliâque rem ad se non pertinentem iniquè possidet, quasi furtum, aut rapinam committit. Ita hic dicitur, & consentit c. sæpe 18. de restit. spoliator. vbi Gl. ait ver. iniuste detinere; *Iura pro eodem reputant, auferre & iniuste detinere.* Adde, quod malæ fidei possessor fructus iniuste percipiendo verè ac propriè furtum committit, secundum Bartol. in l. sequitur, §. fructus num. 1. ff. de vsucap. Anton. hic num. 22. Abb. n. 19.

NOTANDUM IV. Qui beneficium cu-

ratum mala fide administrat (v. g. à seculari domino collationem accipiens) decipit animas, quarum curam gerit absque canonico titulo. Quia non intrauit per ostium, id est, non legitima auctoritate obtinuit; ideòque quasi fur est & latro, Ioan. c. 10.

QVÆSTIO est: Quid si populus probabiliter ignoret defectum, vid. Curatum esse intrusum, aut malæ fidei possessorem; vtrum validæ sint v. g. absolutiones à peccatis eorum, qui bona fide ei confitentur. De hac quæstione agit Gl. hic ver. decepta, Innocent. num. 3. Abb. n. 20. Imola num. 25. Respondeo breuiter & dico; Vel Curatus intrusus fuit, non interueniente auctoritate legitimi ecclesiastici superioris, & non valent acta eius, prout ex communi docet Sanchez lib. 3. de matrim. disp. 22. num. 49. Vel interuenit auctoritas Superioris, vt in casu huius c. quamuis cum occulto, seu communiter ignorato defectu, & tunc valent acta, argum. l. 3. Barbarius ff. de officio Pretorum, Vel denique aliquis legitimè promotus, per legis constitutionem, aut hominis sententiam vel reuocationem, amisit potestatem; ita vt mala fide, & iniuste curam animarum exerceat, tunc si priuatio, aut reuocatio publicè ignota sit, valere debent acta, vti probabiliter valde docet idem Sanchez cit. disp. 22. num. 58. & 59. ad vlt. vbi rectè admonet, eum qui post incursum priuationem beneficium malè retinet, propriè non dici intrusum, licet aliter sensisse videatur Baldus hic num. 18. Nam intrusus est, qui ab initio sine canonico titulo possessionem beneficii accepit. Si autem priuatio per legem aut hominem facta, publicè nota sit, tunc non valent acta; & hoc in casu verum est, quod Pontifex dixit in fine c. per Decanum animas damnabiliter esse deceptas; Nisi malis dicere cum Abb. hic num. 20. Animas fuisse deceptas, quatenus erat ex parte huius Curati; & quoad potentiam; quia si defectus publicè innotesceret, tum re vera deciperentur.

NOTANDUM V. Ordinarius iudicij processus non subsistit, si solùm positiones aliquæ fiant ab actore, ad quas aduersarius

Bbb

respon-

respondeat; alia autem liti contestatio non sequatur. Ita hic, & penè eisdem verbis in c. 1. de liti contestatione. Sed aduertendum, quòd interdum positiones fiant super quibusdam tantum articulis seu partibus causæ, ad easque aduersarius respondeat, præparationis seu informationis gratiã, vt appareat quomodo & super quare contentio fit, & liti contestanda; Et in hoc casu intelligendus ille textus. Interdum verò positiones in oblato libello, quem articulatum vocant, fiunt ab Actore super tota causã, ad quas si Reus respondeat animo contradicendi, & per mutuum consensum litigandi, videtur esse liti contestata; Et hæc est doctrina Bartoli in l. vn. n. 13. C. de liti contestat. Porro tametsi iudicij processus sine liti contestatione, (quæ in actoris petitione proposita in iudicij, & aduersarij responsione animo litigandi facta consistit) non possit subsistere, nihilominus tamen confessio Rei coram Iudice facta, v. g. respondendo ad particularem positionem, valida est, ipsique præiudicans, argum. c. 1. de accusat. in 6. & tradit Abb. hic n. 11.

6/ NOTANDVM VI. Qui plura beneficia, præsertim curata, aut personatus, cum abundantia reddituum possident, plerumque non sunt tuti in conscientia. Id colligitur ex textu huius c. Quia si excusari factum posset, id fieret propter Rom. Pontificis indulgentiam, siue dispensationem: At verò Gregorius I X. Pontifex canonum peritissimus & obseruantissimus satis significat, intentionis suæ non esse (cum nec rationabiliter esse possit, seclusa extraordinaria & speciali causa) vt vnus plura beneficia præsertim curata, aut dignitates seu personatus cum reddituum abundantia possideat. Videri potest: Concil. Trident. sess. 7. c. 2. & c. 3. de reformat. sess. 24. c. 17. de reformat.

7/ NOTANDVM VII. Si Pontifex alicui gratiam faciat, vt plura beneficia, quorum vnum, aut aliqua ob abundantiam reddituum, aut assentionem alterius incompatibilis, dimittere debebat, simul retinere possit, intelligi duntaxat debet de ijs, quæ canonicè obtenta sunt. Ita habetur hic expressè, addita ratione, nec intentionis nostræ fuit aliquid de

nouo concedere, sed vt per indulgentiam post se habita licitè retinere. Idem respondit Bonifacius VIII. Papa in c. si gratiosè 5. de rescriptis in 6. vbi Gl. ver. canonicè. Nihil noui iuris tribuit hæc dispensatio, sed vetus conseruat & prorogat. Idem tradit hic Innoc. n. 17. & 18. vbi rationem affert, quia dispensationes huiusmodi restringendæ sunt: Et licitè iudicatum fuisse, ait, contra Præpositum Argen. habentem dispensationem, quòd præter obtenta, aliud beneficium curatum liberè recipere, ac licitè retinere posset, eam dispensationem non extendi ad validandum titulum in malè obtentis.

NOTANDVM VIII. In toto iudicio processu, antequam sententia lata sit, pars litigans lite cedere potest. Ita sumitur ex hoc c. in fine. Additur autem ibi, Decanum non tam liti, sed etiam iuri, si quod ei contingeret, cessisse; ne quispiam existimare possit, renunciaffe tantum instanti iudiciali, quam per liti contestationem acquisierat, referuto iure suo: Docent tamen DD. communiter, & colligitur ex l. postquam 4. C. de pæctis, & l. liti nomen 3. ff. de verb. signific. quòd cedens liti, nisi intentionem suam aliam esse clarè exprimat, censeri etiam debet iuri, si quod habeat, renunciare velle: quam obrem talem renunciationem seu cessionem facere non potest, qui ius alienandi non habet: v. g. Prælati absque Capituli consensu. vbi hic annotauit Abb. n. 17. Ne videl. indirectè faciat, quòd directè facere non potest, contra reg. 84. in 6. Cum quid vna via prohibetur alteri, cui ad alia non debet admitti.

NOTANDVM IX. Beneficium ecclesiasticum nõ canonicè possidere, graue est peccatum; cum ob id aliquis indignus reddatur, quippe vitã & moribus improbus, cuius proinde electio ipso iure irrita fit. Hæc est præcipua huius c. decisio. Notat autem Gl. hic verelectionis tempore, iuxta c. huius tenorem, cassandam quidem fuisse electionem Decani, si is tunc in crimine persistebat: seculus autem, si eo tempore quo electus fuit, beneficia dimiserat, & crimen per præsentiam purgaret, quia ad meliora conuersum nequamquam prior vita commaculat. c. nunquam 4. d. 56.

SUMMARIUM.

1. *Is, de quo certum est, quòd sit in possessione canonicatus, iurisq; capitularis, admitti debet cum alijs ad electionem.*
2. *Si dubium sit inter duos, uter illorum sit in possessione, uterq; admitti potest cum protestatione, ut eius suffragium valeat, qui interesse & suffragium dare poterat & debebat.*
3. *In electione canonica ecclesiastici pralati (non autem in electionibus ad alios personatus, vel beneficia) non sufficiunt consensus singulares, seu singulorum capitularium, sed subsequi debet communis electio modo collectivo enunciata: Ego nomine meo & omnium consentientium eligo, &c.*

d. 56. Verùm iure nouo extrauag. execrabili Joan. xxii. qui ita deliquit retinendo plura beneficia curata, aut plures personatus, ipso iure utroq; priuatus, atque ad ordines, & aliud quodcunq; ecclesiasticum beneficium inhabilis existit, in §. porro, cit. extrauag.

CAPITVLVM LV.

In Genesi.

PARAPHRASIS.

Pontifex Gregorius IX. electionem G. in Episcopum irritam esse decernit, quia plures in ea defectus reperiuntur. Nam primo, suffragia non habuit partis maioris Capituli, sed tantum, comparatione partium minorum; (qua de re dictum in c. constitutis 49. hoc tit.) Secundo, post scrutinium publicatum collatio facta non est, zelum zelum, meriti ad meritum; imò nec numeri ad numerum; cum discursum non fuerit, utrum duo Canonici G. & H. ad electionem admittendi essent, an verò excludi possent; quorum tamen prior (qui non nisi cum protestatione admittis fuit) in possessione canonicatus fuit: alter verò absens fuit, & in tali loco, è quo vocari debebat; etiam secundum consuetudinem ecclesiarum Gallicarum absentes è toto regno vocentur. Tertio, post publicatum scrutinium secuta non fuit electio communis, sed singulorum diligentium: Ex quo alterutrum absurdorum sequitur, vel quòd publicatio scrutiniij comparatione eorum, qui in G. consenserant, inaniter repetita fuerit; vel quòd tot electiones, videl. singulares essent, quot eligentes. Sicuti autem ex pluribus singularibus enunciationibus non fit vna vniuersalis, nisi per signum vniuersale coniungantur, ita ex pluribus singularibus consensibus non fit vna communis electio, supple, nisi copulentur secundum formam traditam in c. quia propter,

NOTANDVM I. Si constet, siue certum sit, aliquem esse in possessione canonicatus, ipsiusque iuris Capitularis, cum alijs ad electionem admitti debet, absque protestatione. Ita sumitur ex hoc c. §. Nec præmissi duo, & explicauit supra in c. Cumana 50. not. 5. in quæst. dicto 5. Ratio autem est: Quia potestas eligendi sequitur possessionem bonæ fidei, cit. c. Cumana, & c. 3. de causa possess. & propriet. Sensus est, quòd electio, seu potius suffragium eius ad electionem faciendam valere & computari debet, qui in possessione cum bona fide (quæ quidem præsumitur, donec contrarium appareat) existit; tametsi re ipsa ius ei non suffragetur, prout Gl. hic annotauit ver. possessione, vel quasi. Porro indubitam possessionem Canonicatus, ipsiusque iuris Capitularis Pontifex ex actibus collegit; quia G. habebat stallum, siue locum suum in choro, locum quoque in Capitulo, legebat, & cantabat ut Canonicus, ad electiones, quæ occurrerunt, ad dignitates & personatus, tanquam Canonicus vocatus fuerat.

Corollarium. Si duo veniant, qui electioni interesse volunt; quorum vnus asserit se esse in possessione Canonicatus, & iuris Capitularis; alter verò contendit canonicatum,

Bbb 2 & ius